

Veselības inspekcija

Aktualitātes un Veselības inspekcijas skats uz peldvietu drošības jautājumiem plašākā kontekstā

Veselības inspekcijas
Vides veselības nodaļa
Normunds Kadiķis

29.05.2024.

Veselības inspekcija

Divi peldvietu drošības aspekti

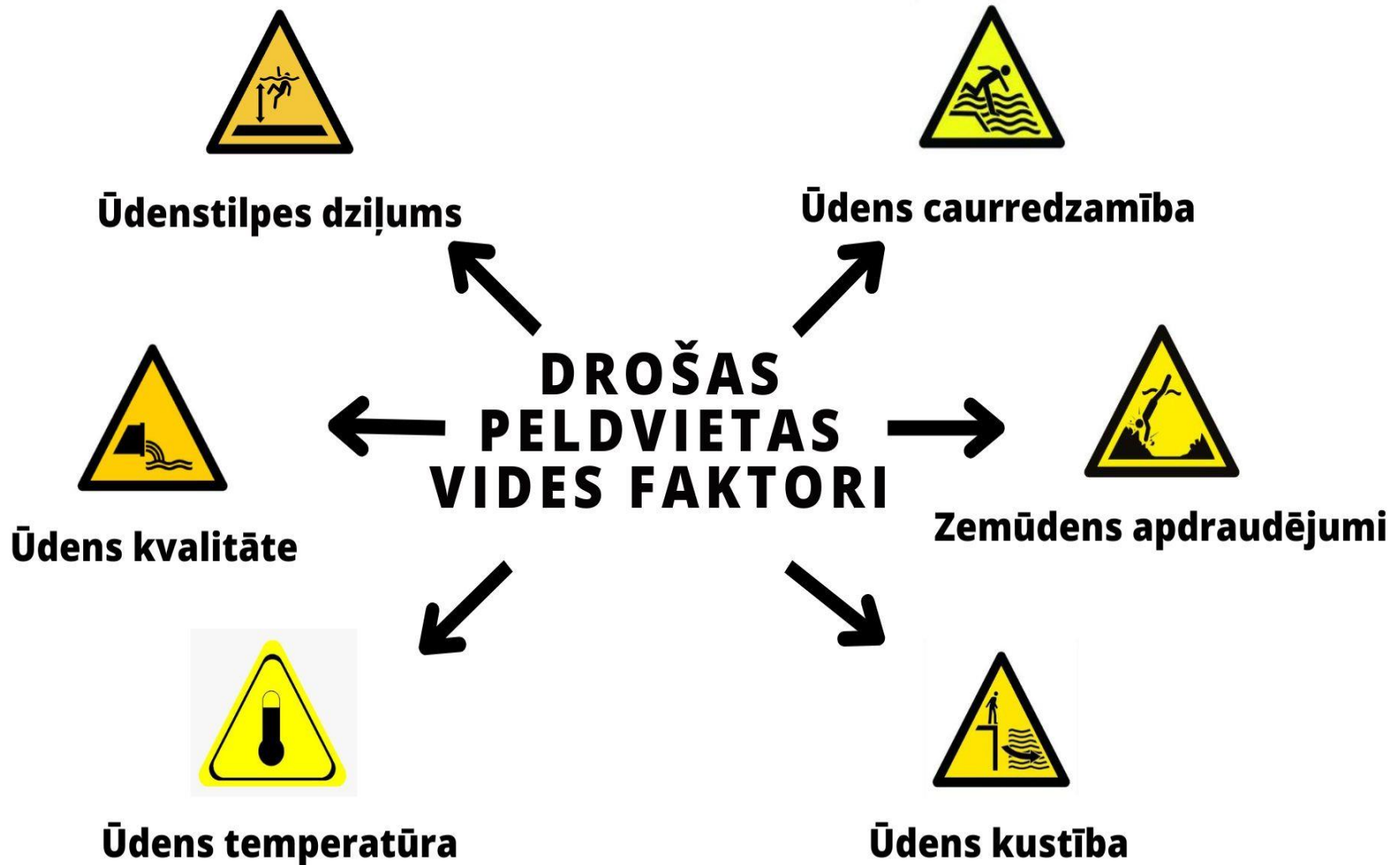
- Ūdens kvalitāte - drošība veselībai un dzīves kvalitātes nepasliktināšanās pēc peldes:
  - ✓ Mikrobioloģiskā kvalitāte
  - ✓ Zilaļģes
  - ✓ «Peldētāju nieze»
- Fiziskā drošība peldoties

Veselības inspekcija

Peldvietas drošību ietekmējošie faktori

Veselības inspekcija

Veselības inspekcijas peldvietu uzraudzība (gan kvalitāte, gan fiziskās drošības elementi)

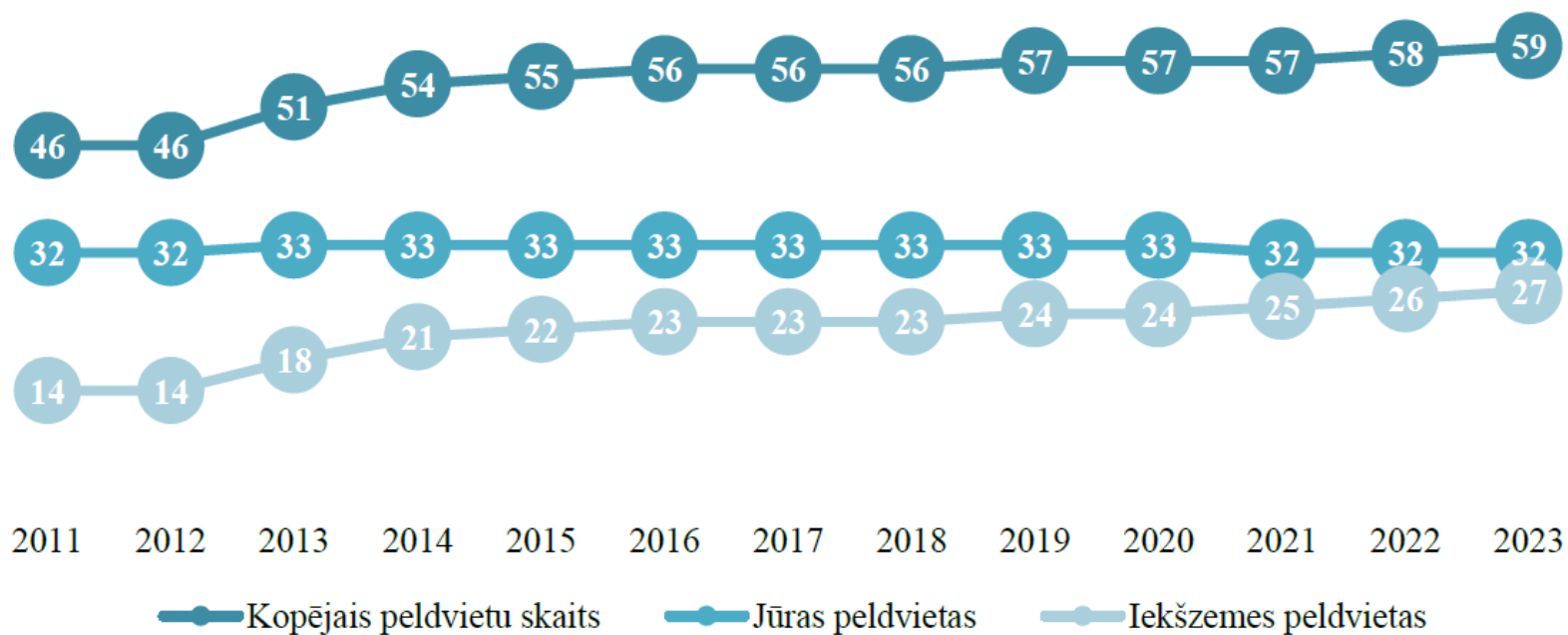
- Izriet no Direktīvas 2006/7/EC par peldvietu ūdens kvalitātes pārvaldību un Direktīvas 76/160/EEK atcelšanu un Ministru kabineta 2017. gada 28. novembra noteikumiem Nr. 692 "Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība"
- 2023.un 2024. gada peldsezonā - 59 oficiālās peldvietas (32 jūras peldvietas, 27 iekšzemes peldvietas)
- Katru gadu >100 neoficiālās peldvietas, kur ūdens monitoringu pasūta pašvaldības un testēšanas rezultātus iesniedz inspekcijai (inspekcija uzrauga tikai kvalitāti)

Veselības inspekcija

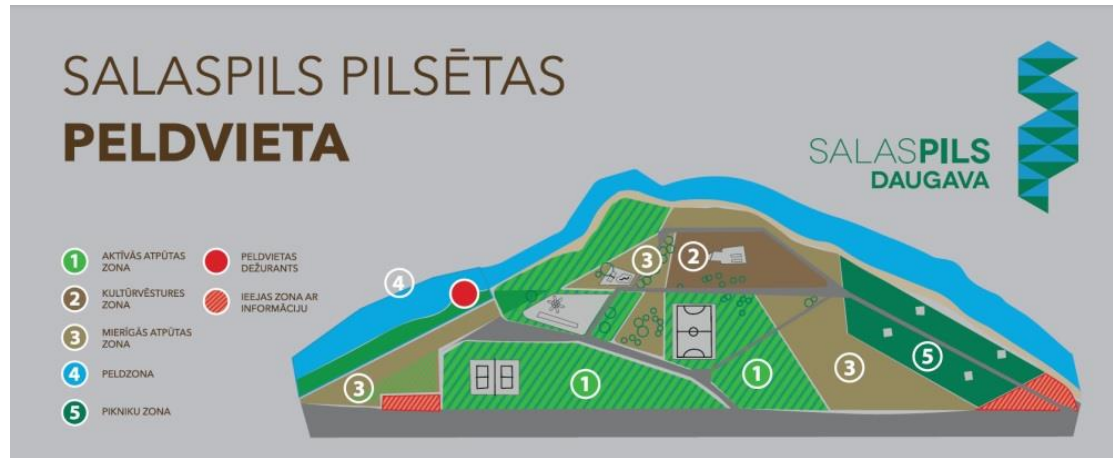
Oficiālo peldvietu skaita dinamika, 2011.-2023.gads

Veselības inspekcija

Jauna peldvieta ar 2023.gadu oficiālo peldvietu sarakstā – Salaspils pilsētas peldvieta Daugavā

Veselības inspekcija

Peldvietu monitorings

- Tiek veikts pirms peldsezonas sākšanās (pirms 15.maija) un turpmāk vienu reizi mēnesī līdz 15.septembrim, kā arī atkārtoti paraugi gadījumos, kad mikrobioloģiskie rādītāji ir pārsniegti (pamatā **5** paraugi sezonas laikā)
- Laboratoriski tikai divi mikrobioloģiskie rādītāji – fekālā piesārņojuma indikatori (E.coli, zarnu enterokoki)
- Izmantotās analīžu metodes:
  - E. coli* noteikšanai: LVS EN ISO 9308-3:2006,
  - Zarnu enterokoku noteikšanai: LVS EN ISO 7899-2:2006
  - vai
  - LVS EN ISO 7899-1:2006
- 2023. gadā VI veikusi monitoringu visās **59** oficiālajās peldvietās, kā arī saņēmusi informāciju par **218** neoficiālo peldvietu ūdens mikrobioloģisko kvalitāti

Veselības inspekcija

Operatīvās kvalitātes novērtējuma kritēriji

Slēdziens	<i>E. coli</i> (KKV/100 ml)	Zarnu enterokoki (KKV/100 ml)
«Peldēties atļauts»	< 1000	< 300
«Peldēties nav ieteicams»	1000-3000	300-500
«Peldēties aizliegts»	> 3000	> 500

Papildus mikrobioloģiskās kvalitātes novērtēšanai tiek veikta vizuālā novērtēšana:

- fitoplanktona aļģu (zilaļģu) masveida savairošanās,
- naftas produkti,
- peldoši un citi atkritumi ūdenī,
- netipiska ūdens krāsa,
- virsmas aktīvās vielas (noturīgas putas)

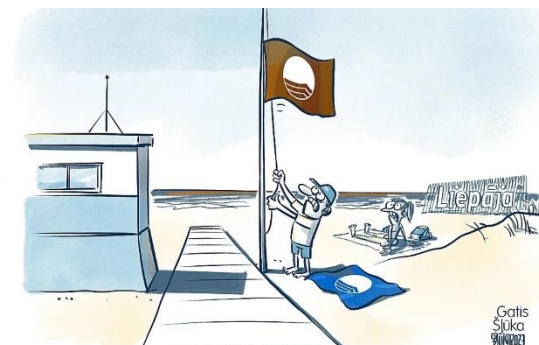
Veselības inspekcija

Operatīvā novērtējuma rezultāti oficiālajās peldvietās 2023. gadā

Slēdziens	Peldvietu skaits
«Peldēties nav ieteicams»	10
«Peldēties aizliegts»	6+3

Peldēšanās ierobežojumi:

- Vairāki īstermiņa piesārņojuma epizodes ar sekojošo peldēšanās aizliegumu intensīvā lietus dēļ jūlijā - Dubulti, Asari, Kauguri, Ainaži, Šūņu ezers Daugavpilī, septembrī – peldvietā «Stropu vilnis» Daugavpilī, kā arī virknē peldvietu ieteikumi nepeldēties
- Liepājas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas avārija (īslaicīgs, preventīvs peldēšanās aizliegumu Liepājas jūras peldvietās un Kurzemes piekrastē līdz Pāvilostai).

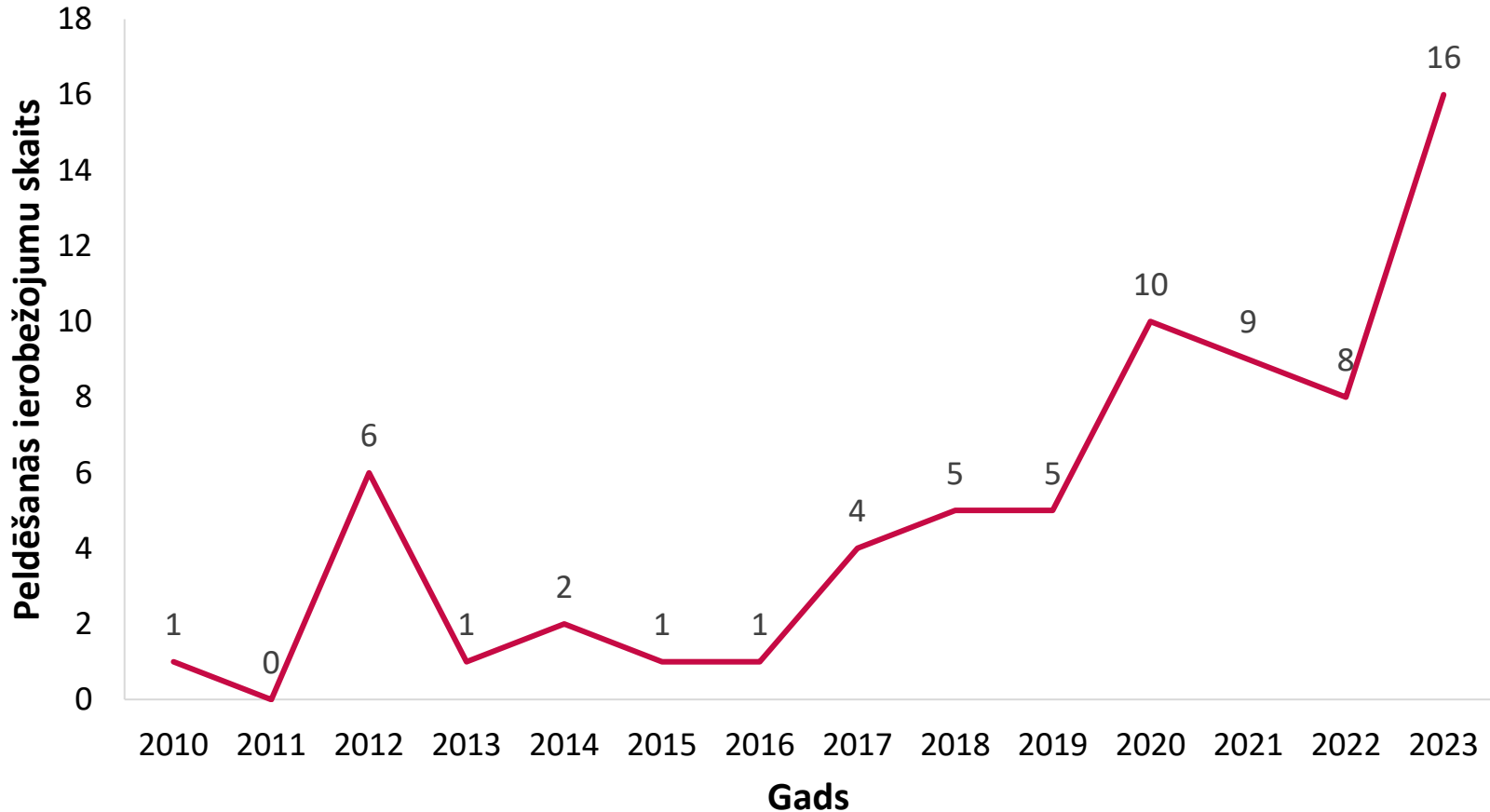
Zīmē Gatis Štuka. Karogu maiņa Liepājas pludmalē

Foto: Gatis Štuka / Latvijas Mediji

Veselības inspekcija

Peldēšanās ierobežojumu skaits oficiālajās peldvietās 2010.-2023. gads

Vērojama pieauguma tendence attiecībā uz noteikto peldēšanās ierobežojumu skaitu.

Veselības inspekcija

Peldēšanās ierobežojumu skaits neoficiālajās peldvietās 2023. gadā

- Peld sezonas laikā tika noteikti **47** peldēšanās ierobežojumi (deviņi "peldēties aizliegts" un 38 "peldēties nav ieteicams" ierobežojumi),
- No tiem **14** ierobežojumi bija zilaļģu masveida savairošanās jeb ūdens «ziedēšanas» dēļ

Niniera ezers, Cēsu novads

(<https://www.ret.lv/raksts/kosi-zala-udeni-peldeties-nedrikst>)

Veselības inspekcija

Peldvietu ūdens ilglaicīgā kvalitāte

- Ilglaicīgās kvalitātes novērtējums **raksturo peldvietas fekālā piesārņojuma vispārīgo kopējo risku**
- Aprēķinam izmanto **pēdējo četru peldsezonu** monitoringa rezultātus
- Pēc ilglaicīgās kvalitātes novērtējuma, kā to paredz Direktīva 2006/7/EK, peldvietas ūdens tiek klasificēts kā **izcila**”, „**labas**”, „**pietiekamas**” vai „**zemas**” kvalitātes ūdens

Veselības inspekcija

Peldvietu ūdens ilglaicīgās kvalitātes kritēriji

1. tabula. Iekšzemes ūdeņu peldvietu ilglaicīgās kvalitātes kritēriji

N.p.k.	Rādītājs	Izcila kvalitāte	Laba kvalitāte	Pietiekama kvalitāte
1.	Zarnu enterokoki (KVV/100 ml)	200 ⁽¹⁾	400 ⁽¹⁾	330 ⁽²⁾
2.	<i>Escherichia coli</i> (KVV/100 ml)	500 ⁽¹⁾	1000 ⁽¹⁾	900 ⁽²⁾

2. tabula. Piekrastes un pārejas ūdeņu peldvietu ilglaicīgās kvalitātes kritēriji

N.p.k.	Rādītājs	Izcila kvalitāte	Laba kvalitāte	Pietiekama kvalitāte
1.	Zarnu enterokoki (KVV/100 ml)	100 ⁽¹⁾	200 ⁽¹⁾	185 ⁽²⁾
2.	<i>Escherichia coli</i> (KVV/100 ml)	250 ⁽¹⁾	1000 ⁽¹⁾	900 ⁽²⁾

Piezīmes: KVV – kolonijas veidojošās vienības

⁽¹⁾ Pamatojoties uz 95.procentiles novērtēšanu

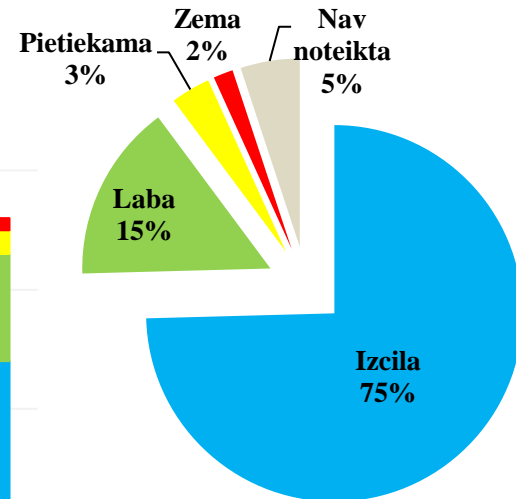
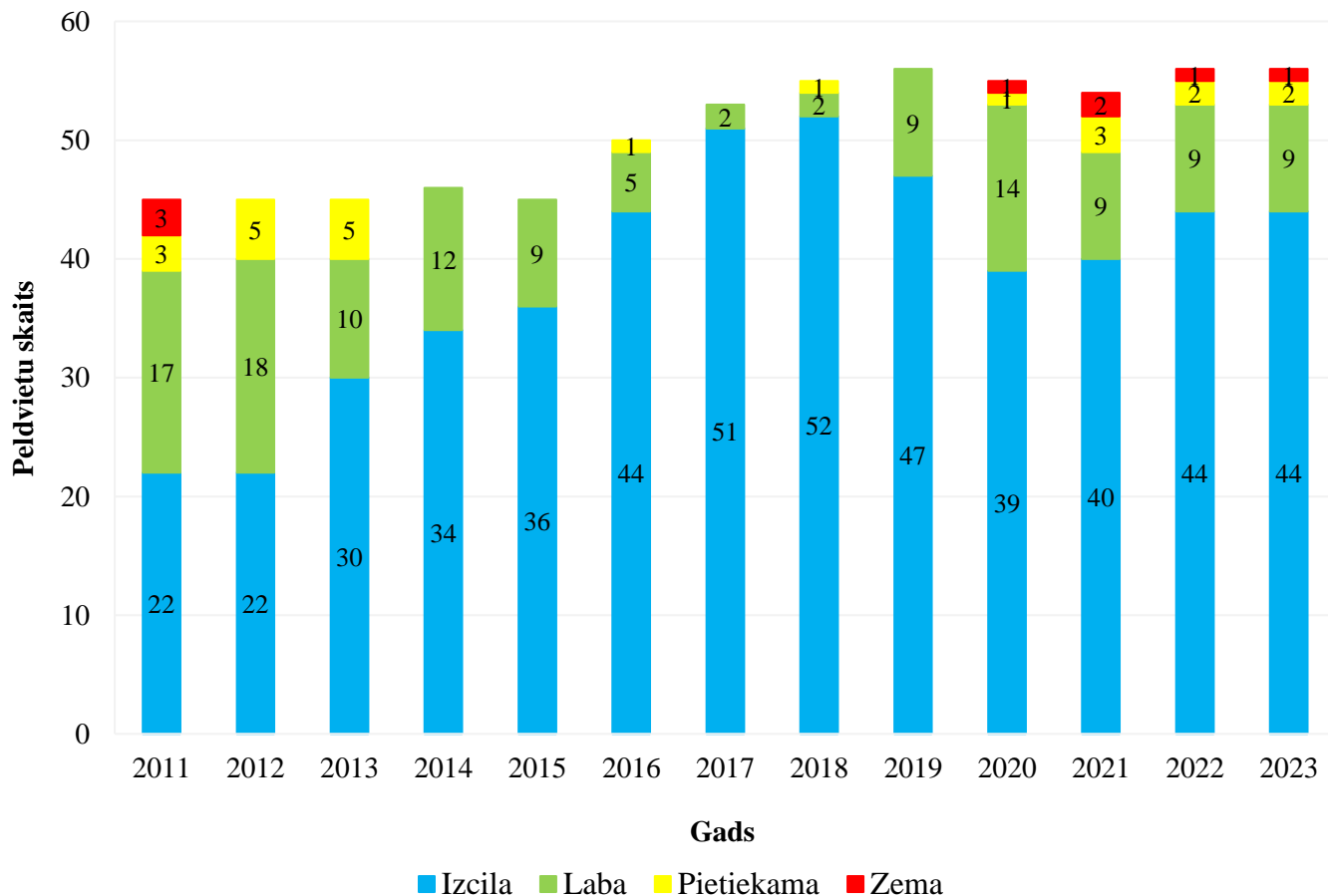
⁽²⁾ Pamatojoties uz 90.procentiles novērtēšanu

Veselības inspekcija

Peldvietu ūdens ilglaicīgā kvalitāte

no 2011. gada līdz 2023. gadam

Nav noteikta:
Lielupes peldvieta «Priedaine»,
Daugavas peldvieta «Ķīpsala»,
Salaspils pilsētas peldvieta

Veselības inspekcija

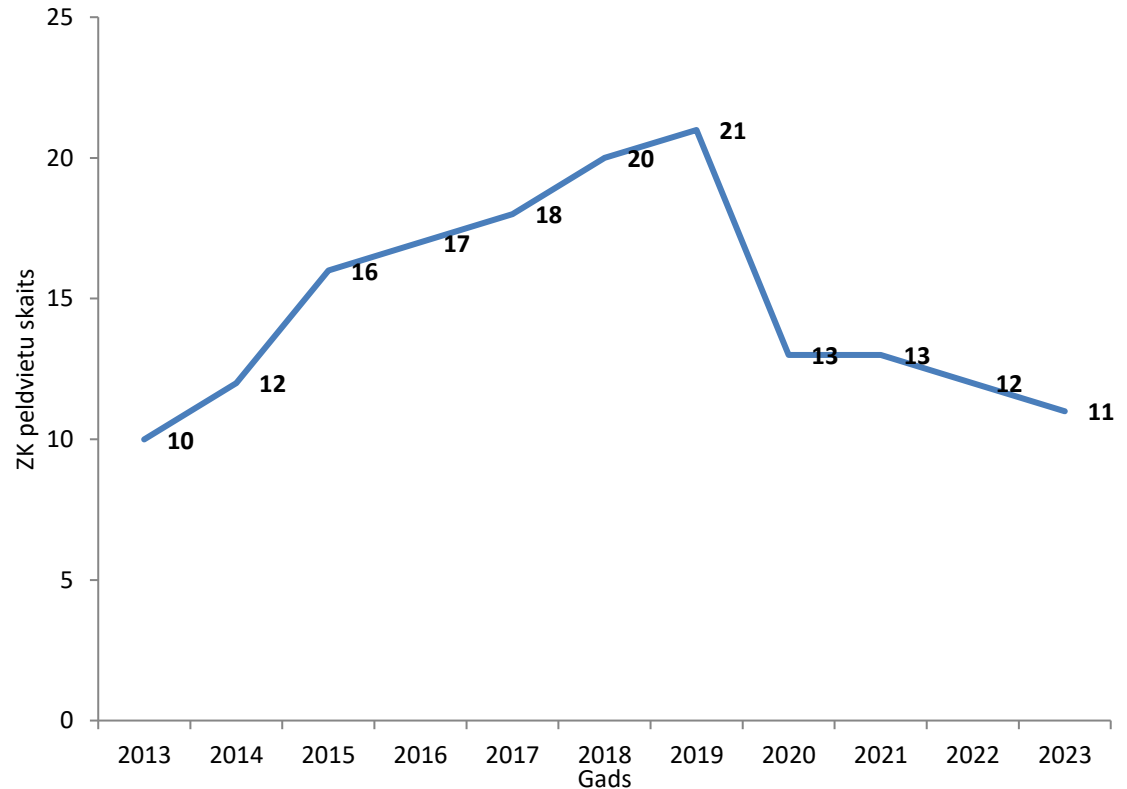
Ilglaicīgās kvalitātes izmaiņas

Nosaukums	Pēc 2022. gada peldsezonas	Pēc 2023. gada peldsezonas
Kolka	Izcila	Laba
Kauguri	Izcila	Laba
Ķesterciems	Laba	Izcila
Šūņu ezers	Laba	Izcila

Veselības inspekcija

Izcila ilglaicīgā kvalitāte – būtisks kritērijs Zilā karoga sertifikātam

Veselības inspekcija

Aktuālās problēmas, kas var ietekmēt peldūdens mikrobioloģisko kvalitāti

- **Fekālais piesārņojums** (neattīrīti notekūdeņi, ūdensputni, atpūtnieku nehigiēniska uzvedība)
- **Peldvietu labiekārtojuma trūkums** (neoficiālās peldvietas!)
- **Ar klimata pārmaiņām saistītās problēmas**

Veselības inspekcija

Karstuma ietekme uz peldvietu ūdens kvalitāti

- Karstuma izraisīts sausums netiešā veidā ietekmē ūdens līmeņa pazemināšanos, samazinās upju plūsma un spēja atšķaidīt piesārņojumu
- Saules UV starojums var samazināt patogēno baktēriju un vīrusu klātbūtni
- Ūdens kvalitāti var pasliktināt peldētāju skaita pieaugums un nehygiēniska uzvedība

Veselības inspekcija

Ekstrēmi laika apstākļi - viena no galvenajām problēmām peldvietu ūdens apsaimniekošanā Eiropā

- Klimata pārmaiņu rezultātā ekstrēmi laikapstākļi (vētras, stipras lietusgāzes vai zems ūdens līmenis) pamazām kļūst par biežākajiem peldvietu ūdens piesārņojuma cēloņiem Eiropā
- Kanalizācijas sistēmu pārplūdes (legāla notekūdeņu ievadīšana dabas ūdeņos intensīvu lietusgāžu rezultātā)

Īslaicīgais piesārņojums ir pareizi jāpārvalda, lai nesabojā peldvietu ūdens ilglaicīgo kvalitāti (jāņem 2 papildu ūdens paraugi)!

Veselības inspekcija

Zilaļģes (I)

- Sauktas arī par **cianobaktērijām**
- Vissenākā **hlorofilu saturošo augu grupa** uz Zemes
- Pasaulē ap 2000 sugām, **Latvijā ~390**
- Vienšūnas organismi, kas **apvienoti kolonijās vai veido pavedienus** (raksturīgā pazīme tieši zilaļģēm)
- Neizvēlīgas attiecībā pret vides apstākļiem, daudzas sugas **spēj fiksēt slāpekli no gaisa**
- **Spēj izmantot kā papildus enerģijas avotu arī gatavas organiskās vielas, ja tās atrodas apkārtējā vidē**
- Atsevišķas zilaļģu sugas (potenciāli toksiskās) spēj producēt vielas ar **augstu toksiskuma pakāpi**, kas pazīstamas kā **cianotoksīni** (ādas alerģiskas reakcijas, saindēšanās un orgānu bojājumu risks)

Veselības inspekcija

Zilaļģes (II)

Zilaļģu pārmērīgu savairošanos veicina:

- stāvošs, lēni plūstošs ūdens
- vides apstākļi (ilgstošs silts laiks un sausums, ko veicina klimata pārmaiņas),
- organiskais piesārņojums (kopumā slikta ūdens objekta ekoloģiskā kvalitāte)

**UZMANĪBU,
VESELĪBAS INSPEKCIJA BRĪDINA!**
Peldvietā ir novērota masveida
zilaļģu savairošanās.
Zilaļģēm atmirstot, ūdenī var tikt
izdalīti toksīni, tādēļ
PELDVIETĀ AIZLIEGTS
peldēties, izmantot ūdeni
saimniecībā un dzirdīt ar šo
ūdeni mājdzīvniekus.

Papildu informācija: www.bauska.lv

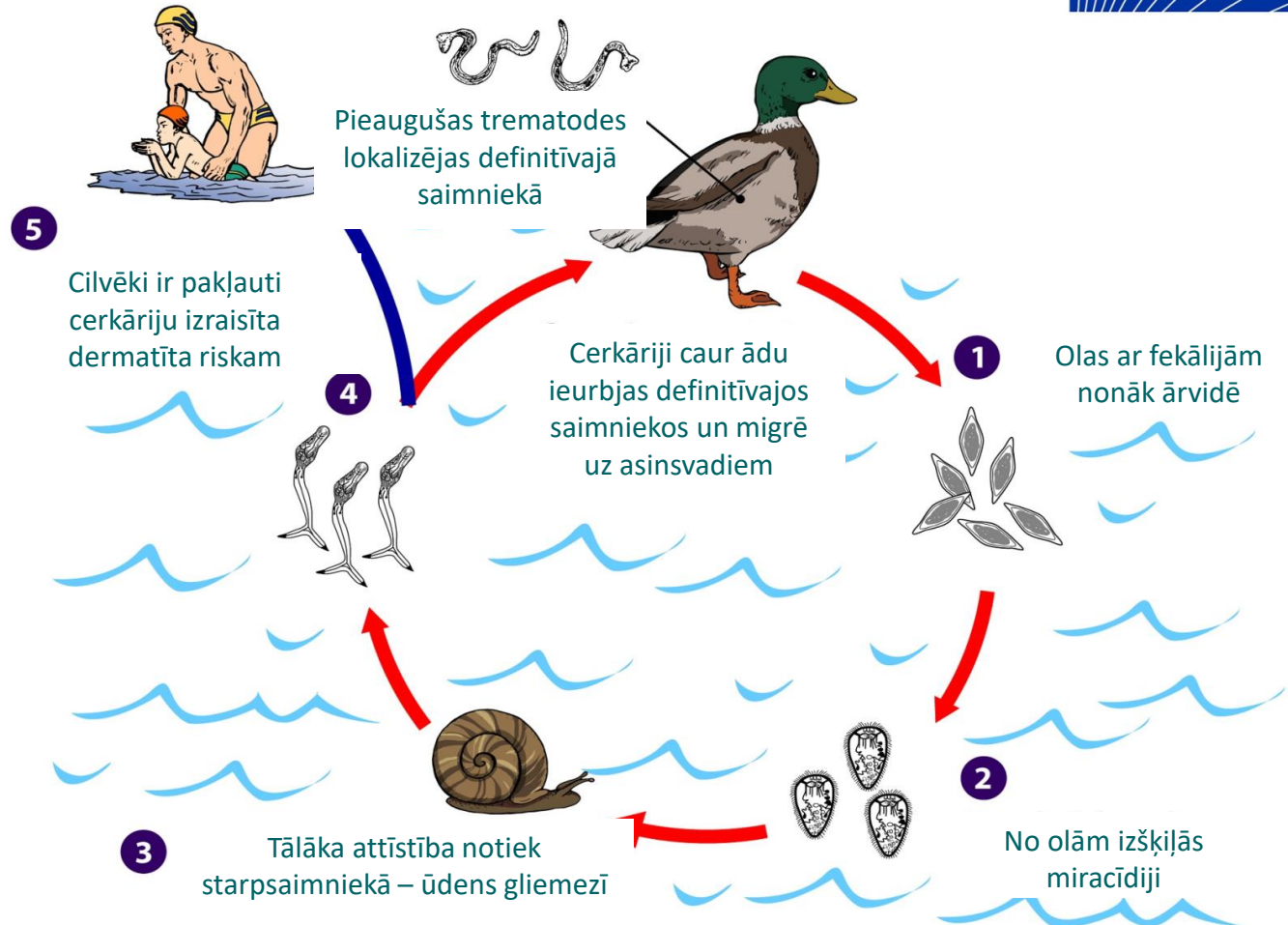

Veselības inspekcija

«Peldētāju nieze» (I)

Cerkāriju izraisīts dermatīts

Veselības inspekcija

«Peldētāju nieze» (II)

Alerģiskas ādas reakcijas

Vienkārša individuālā
profilakse –
noslaucīšanās tūlīt
pēc peldes!

Avots: Wikipedia

Veselības inspekcija

Peldvietas drošību ietekmējošie faktori

Veselības inspekcija

Peldvietu fiziskās drošības aspekti inspekcijas uzraudzībā (I)

MK noteikumi Nr. 692 Ietver šādas obligātās prasības, kas attiecas uz peldvietu drošību:

- 1) **peldvietu aizliegts ierīkot** un tā nedrīkst atrasties:
  - a. vietā, kur ir nelabvēlīgs peldvietas hidroloģiskais režīms vai nestabila gultne;
  - b. vietā, kur tiek intensīvi izmantoti kuģošanas līdzekļi;
- 2) **norobežo peldvietu ūdeni ar bojām** vai citiem negrimstošiem materiāliem;
- 3) ja iespējams, **izveido un norobežo peldēšanās sektoru bērniem** līdz 10 gadu vecumam (dziļums līdz 70 cm);
- 4) nodrošināt **piebraucamo ceļu** operatīvajam transportam;
- 5) nodrošināt ērtu **pieeju peldvietai, drošu ūdensobjekta pamata reljefu** un **aizsardzību pret krasta nogruvumiem, noslīdējumiem**;
- 6) **glābšanas dienestu** var izveidot pēc nepieciešamības un iespējām;

Veselības inspekcija

Peldvietu fiziskās drošības aspekti inspekcijas uzraudzībā (II)

- 7) apsaimniekotājs izvieto **informatīvo stendu**, kurā cita starpā norādīts:
- peldvietas maksimālais dziļums, peldvietas hidroloģisko raksturojumu (ūdens līmeņa svārstības, viņi) un gultnes morfoloģiskais raksturojums (stabilitāte utt.);
  - instrukcija par pirmās palīdzības sniegšanu slīkšanas gadījumā, glābšanas dienesta tālruņa numurus, ja peldvietā nav pastāvīga glābšanas dienesta;
  - sabiedriskās kārtības ievērošanas prasības peldvietā (pašvaldības saistošie noteikumi);
  - standarta informācija par drošības prasībām peldvietā.

Veselības inspekcija

Augstākā prioritāte Nr.1– boju izvietošana

Veselības inspekcija

Augstākā prioritāte Nr. 2 – operatīvo dienestu piekļuve peldvietai

- Būtiski ir pārlicināties, vai peldvietā ir nodrošināts atbilstošs ceļš operatīvo dienestu transporta līdzekļu piebraukšanai;
- Ceļam jābūt ar pietiekami stingru segumu, bez kavējošiem vai neapbraucamiem šķēršļiem, izzāģētiem traucējošiem ceļmalas koku zariem;
- Ceļa galā jābūt autotransporta apgriešanās laukumam vai jābūt iespējai veikt apgriešanās manevru;
- Vēlamais attālums no piebraucamā ceļa līdz peldvietai, ejot kājām, ir līdz 50 m.

Md-9. attēls. Bloķēta nobrauktuve līdz jūrai operatīvo dienestu transportam pie ziemeļu stāvlaukuma, kur no krasta līnijas pirms kāpas valņa to norobežo ierakti stabiņi un smiltis ieputināti informācijas stendi.

Foto: A. Klepers, jūlijs, 2019

54. attēls. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnas iestrēgšana smiltīs nobrauktuvē pie Ragaciema, veicot cietušā evakuāciju no pludmales.

Foto: A. Klepers, augusts 2019

Veselības inspekcija

Sīkāka informācija par drošības prasībām peldvietās

- **SPKC Vadlīnijas pašvaldībām veselības veicināšanā**
<https://www.spkc.gov.lv/lv/cita-noderiga-informacija-par-nvpt>
- **Veselības inspekcijas tīmekļvietne**
<https://www.vi.gov.lv/lv/peldvietu-drosibas-aspekti>

Veselības inspekcija

Paldies par uzmanību!

Kontaktinformācija:

Vides veselības nodaļas e-pasts: vide@vi.gov.lv

Gunita.Jankovska@vi.gov.lv

Dace.Bumane@vi.gov.lv